

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Vedtatt i kommunestyret 23.03.2017

Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2030

Kautokeino – Veiviseren i Sápmi

Fotos forside: Kautokeino kommune

Ovdasátni

Guovdageaidnu – ofelaš sámis

Guovdageainnu suohkan guoddá dovdomearkkas nanu vuoduin – ii gosge máilmmis leat sámegiella, sámi kultuvra ja sámi ealáhusat seamma nanu dásis go Guovdageainnu suohkanis. Muhto “ofelaš sámis” lea eambbo go dušše dovdomearka – dat lea maiddá min višuvdna.

Višuvnnaid mielde čuvvot vuordámušat ja geatnegasvuođat ollašuhttit iežamet áigumušaid. Suohkanplána servodatoassi, mii dás ovdanbohtá sierra servodatplána bokte, guoskkaha erenoamážiid 6 vuoruhanguovllu maidda suohkan áigu bidjat fuomášumi. Areálat ja biras, mánáidgárddit, skuvllat ja oahpahus, dearvvašvuohta ja čálgu, kultuvra ja astoáigi, ealáhusovdánahttin ja árvoháhkkan – ja suohkana iežas organisašuvdna. Lassin vuoruhemiide mat bohtet ovdan servodatplánas leat muhtin oassemihtut ja doaibmabijut konkretiserejuvvon suohkanplána areálaosiin ja suohkanoasseplánas - Márkan. Dáid plánaid lassin lea suohkanstivra maiddá mearridan plánastrategiija bokte ráhkadit sierra suohkanoasseplána Mázii.

Vuodđun buot áigumušaid čađaheapmái lea čorgadis ja nanu ekonomiija. Ekonomiija mearrida man buriid čálgoálaldagaid suohkan sáhttá fállat, muhto maiddá makkár návccat gávdnojit bargat servodatovdánahttimiin veahkkálaga eará almmolaš eiseválddiiguin, ásausaiguin, ealáusaiguin, servviiguin ja muđui eaktodáhtolaš aktevrraiguin. Suohkanplána oasseplánain namuhuvvojit ollu áigumušat mat eaktudit sihke ruđalaš ja olmmošlaš návccaid – jus dáid áigumušaid galgá vejolaš čuovvulit de lea dehálaš doalahit čorgadis ja nanu suohkanekonomiija.

Suohkanplánii ja oasseplánaide lea mearriduvvon doaibmaáigodat 2017 – 2030, ja dán áiggis bohtet dát dokumeanttat eahpitkeahttá leamen suohkana deháleamos bargoreaidut. Suohkanplána mii geavahuvvo árjjalaččat duddjo ávkin sihke suohkanii, almmolaš ja priváhta ásausaide, fitnodagaide ja eančilolbmuide. Mu áigumuš lea ahte suohkanplána oktan oasseplánaiguin geavahuvvo árgabeaivválaš bargoreaidun, ja ahte mii dárbbu mielde maiddá leat miellaset ođastit plána nu ahte dat álo vástidivččii servodaga duohtadillái ja dárbbuide.

Loahpadettiin háliidan giittit sihke ovddeš ja dálá suohkanstivrraid ja plánalávdegottiid barggu ovddas, suohkanhálddaha ja Rambøll plána hábmenbargguin ja buohkaid geat leat ovddidan oainnuset álbmotčoahkkimiid, gulahallančoahkkimiid ja gulaskuddamiid bokte.

*Johan Vasara
Sátnejođiheaddji
Guovdageainnu suohkan*

Forord

Kautokeino – veiviseren i Sápmi

Kautokeino kommune bærer kjennemerket med god grunn – ingen steder i verden er samisk språk, samisk kultur og samiske næringer så livskraftige som i Kautokeino kommune. Med «veiviseren i Sápmi» er mer enn et kjennemerke – det er også vår visjon.

Med visjoner følger forventninger og forpliktelser om å oppfylle våre egne intensjoner. Kommuneplanens samfunnsdel, som fremlegges ved egen samfunnsplan, berører spesielt 6 prioriteringsområder som kommunen ønsker å sette fokus på. Areal og miljø. Barnehager, skoler og opplæring, helse og velferd, kultur og fritid, næringsutvikling og verdiskapning – og kommunens egen organisasjon. I tillegg til prioriteringene som står i samfunnsplanen er noen delmål og tiltak konkretisert i kommuneplanens arealdel og i kommunedelplan for Márkan. I tillegg til disse planene har kommunestyret også vedtatt ved planstrategien å lage en egen kommunedelplan for Máze.

Grunnlaget for å kunne gjennomføre det man ønsker er en ryddig og stødig økonomi. Økonomien bestemmer hvor gode velferdstilbud kommunen kan tilby, men også hvilke ressurser man har for å jobbe med samfunnsutvikling i samarbeid med andre offentlige myndigheter, institusjoner, næringer, lag og foreninger og andre frivillige aktører. I kommuneplanens delplaner nevnes flere tiltak man ønsker å få til som forutsetter både økonomiske og menneskelige ressurser – om det skal være mulig å følge opp de intensjonene, da er det viktig å holde fast ved en ryddig og stødig kommuneøkonomi.

Virkeperioden for kommuneplanen og delplanene er vedtatt til å være 2017 – 2030, og i denne perioden vil disse dokumentene utvilsomt bli kommunens viktigste verktøy. En kommuneplan som brukes aktivt er til nytte både for kommunen, for offentlige og private institusjoner, bedrifter og enkeltpersoner. Min intensjon er at kommuneplanen sammen med delplaner brukes som et arbeidsverktøy i hverdagen, og at vi ved behov også er villige til å oppdatere planen slik at den alltid svarer til samfunnets reelle situasjon og behov.

Til avslutning ønsker jeg å takke både tidligere og nåværende kommunestyrer og planutvalg for arbeidet, kommunens administrasjon og Rambøll for utforming av planen og alle som har kommet med meninger og synspunkter på folkemøter, høringsmøter og ved å avgi høringsssvar.

*Johan Vasara
Ordfører
Kautokeino kommune*

Innhold

Innledning	6
Folk og bosetting	9
Visjon	11
Hovedmål	11
Satsingsområder	11
1 Areal, miljø og bolyst	12
2 Barnehage, skole og utdanning	15
3 Helse og velferd	18
4 Kultur og fritid	21
5 Næringsliv og verdiskaping	23
6 Kommuneorganisasjonen	26

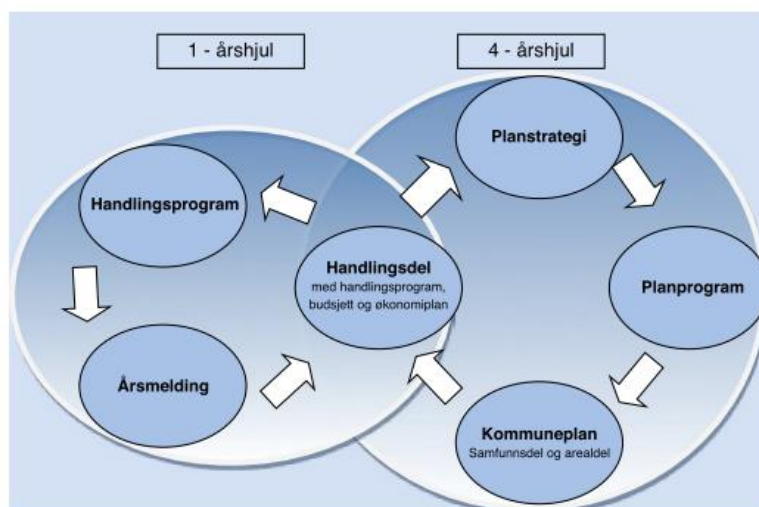
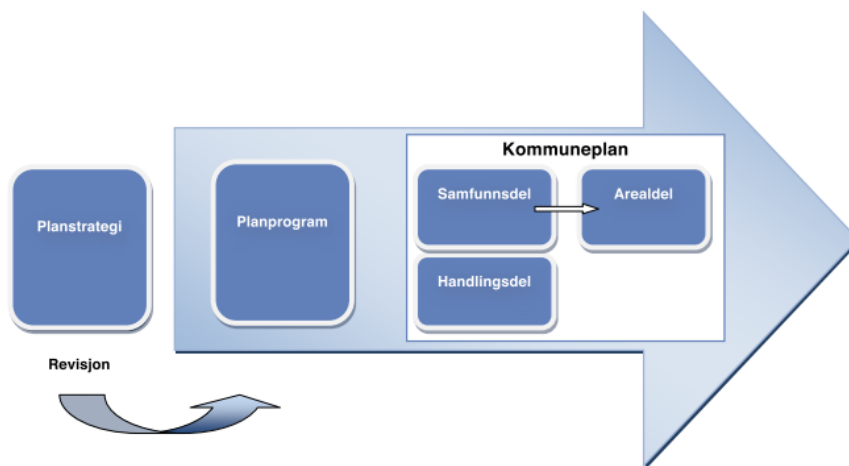
Innledning

Planens rolle

I henhold til plan- og bygningsloven skal alle kommuner utarbeide en kommuneplan, bestående av samfunnsdel, arealdel og eventuelt kommunedelplaner med handlingsdel. Samfunnsdelen er først og fremst et politisk dokument, hvor kommunestyret trekker opp hvilke mål man har for lokalsamfunnet, samt hva som forventes at kommunens organisasjon skal prioritere i planperioden. Samfunnsdelen skal bidra til at alle krefter drar i samme retning – mot ønsket visjon og hovedmål for framtidens Kautokeino.

Kommuneplanens samfunnsdel er ikke juridisk bindende (i motsetning til arealdelen), men forutsettes likevel å ligge til grunn for all planlegging og aktivitet i kommunen. Planen skal ha en handlingsdel med tilak. Mange kommuner integrerer handlingsdelen i økonomiplanen og årsbudsjettet.

Figurene under illustrerer sammenhengen i kommunens overordnede planverk og «årshjul».

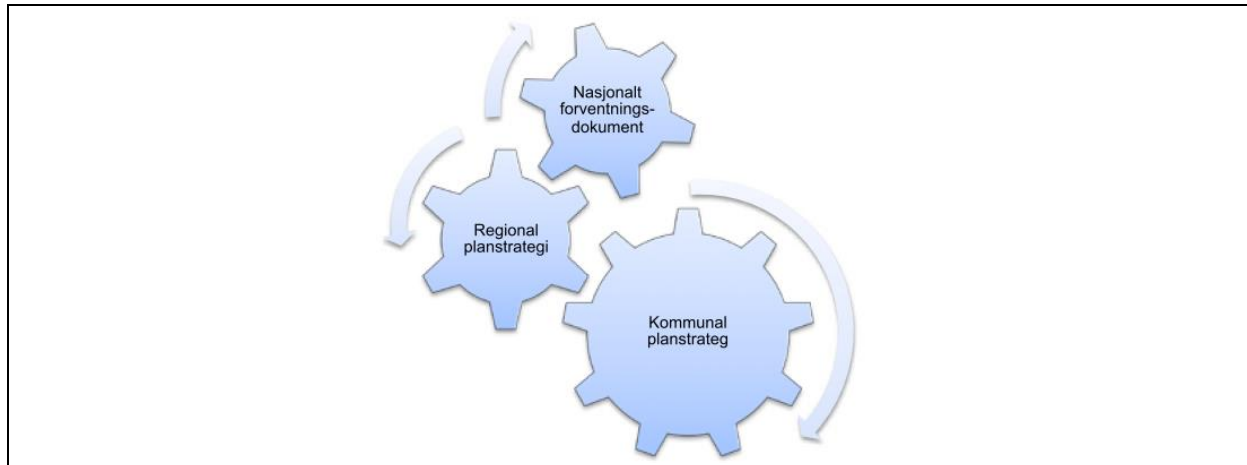

Planens oppbygging

Kommuneplanens samfunnsdel for Kautokeino er bygget opp på følgende måte:

Nivå/begrep	Forklaring
Visjon	Framtidsbilde av kautokeinosamfunnet
Hovedmål	Overordnet mål for kautokeinosamfunnet
Satsingsområder	Seks satsingsområder som skal ha spesielt fokus i planperioden
Delmål	Delmålene definerer hva som er viktigst å oppnå innenfor hvert av satsingsområdene. Delmålene gjelder både <u>lokalsamfunn</u> og <u>kommunens organisasjon</u>. De gir også eksterne aktører og myndigheter signaler om hvilken utvikling som ønskes lokalt.
Retningslinjer	Retningslinjene er først og fremst myntet på <u>kommunens egen organisasjon</u>, og forteller hva det forventes at kommunen skal prioritere for å nå ønsket samfunnsutvikling. Retningslinjene danner igjen grunnlag for videre arbeid med konkrete tiltak i handlingsdelen/økonomiplanen, og videre oppfølging på den enkelte virksomhet.

Rammer for planen

Nasjonale forventninger

Regjeringen forventer at kommuner og fylkeskommuner bidrar til en bærekraftig og mer effektiv areal- og samfunnsplanlegging. De nasjonale forventningene (jf. kongelig resolusjon av 12.06.15) omhandler følgende tre deler:

- Gode og effektive planprosesser.
- Planlegging for bærekraftig areal- og samfunnsutvikling generelt.
- Planlegging for attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder spesielt.

Regionale føringer

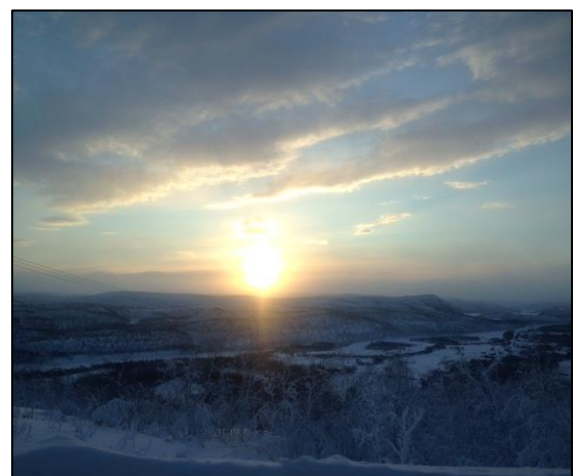
Hvilke forventninger Finnmark fylkeskommune har til kommunenes planlegging framkommer av regional planstrategi. I planstrategien løfter Fylkestinget i Finnmark fram følgende hovedtema for videre planlegging:

- Næringsutvikling i nord
- Kompetanse i nord
- Samferdsel og kommunikasjon i nord
- Helse og miljø

Lokale føringer

De lokale føringene for kommuneplanarbeidet framkommer av fastsatt planprogram for utarbeidelse av ny Samfunnsdel. I planprogrammet trekkes følgende tema opp som viktige å fokusere på i lokalsamfunnsutviklingen:

- Areal og miljø
- Barnehage, skole og utdanning
- Helse og velferd
- Kultur og fritid
- Næringsutvikling og verdiskaping
- Kommuneorganisasjonen

Figur 1. Foto: E. Hanssen

Folk og bosetting

Beliggenhet

Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune ligger helt sør på Finnmarksvidda, og grenser inntil Enontekiö og Enare kommuner i Finland. I nord grenser kommunen til Kvænangen, Alta og Karasjok kommuner. Med sine nærmere 10 000 km² er kommunen landets største i utstrekning, og større enn sju av landets fylker.

Figur 2. Guovdageaidnu Kautokeino med kommunegrenser. Kilde: Kartverket

Om navnet

Guovdageaidnu er satt sammen av de to samiske ordene *guovdu* og *geainnu*, som betyr *midt på* eller *på halvveien*. Navnet henspiller trolig på at det er like langt fra Guovdageaidnu til Alta (gammel markeds plass), som til Karesuando i Sverige, Nordreisa i Troms - og Karasjok. Kautokeino befinner seg altså «midtveis» – og midt i Sápmi.

Bosetting

Kommunesenteret er Márkan. Her bor nærmere halvparten av kommunens rundt 3000 innbyggere. Det finnes to skolekretser i kommunen: Guovdageaidnu og Máze. I Máze grunnkrets bor 243 personer (2016).

Språk og kultur

Kautokeino regnes for å være det kulturelle hovedsenteret i det nordsamiske området. Rundt 90 % av befolkningen har nordsamisk som morsmål, og kommunen var lenge den eneste i landet som likestilte samisk med norsk i offentlig forvaltning. Reindriften er en viktig samisk kulturbærer, og om lag 1700 personer er sysselsatt her. Kommunen er med dette landets største reindriftskommune.

Påsken er en stor høytid i den samiske kulturen, og i tillegg til store familiebegivenheter som dåp, konfirmasjoner og brylluper, går også den største kulturmonstringa i Sápmi av stabelen; «Påskefestivalen». Her arrangeres bl.a. VM i reinkappkjøring, VM i lassokasting i tillegg til Sami Grand Prix og en rekke andre kulturarrangementer. I kommunen arrangeres også Samisk filmfestival og Sami Ski Race.

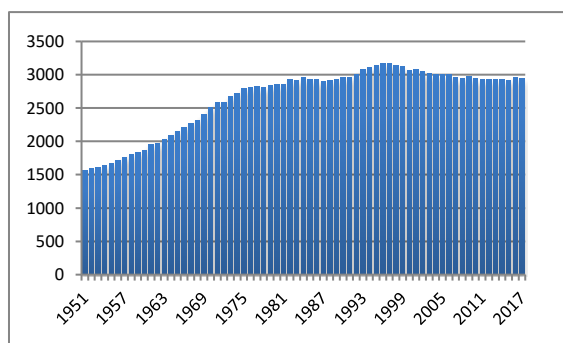
Viktige institusjoner

I Kautokeino finner man videre institusjoner som blant annet: Sámi allaskuvla, Beaivváš Sámi Našunálateáhter, Samisk videregående skole og reindriftsskole, International Centre for Reindeer Husbandry, en avdeling av Sametinget, Samisk arkiv, Kautokeino film, Samisk filmsenter, Duodjeinstituhtta, NRK Sámi radio og den samiskspråklige avisa Avvir. I tillegg har Norske Samers Riksforbund og Verdens reindriftsfolks organisasjon hovedsete i kommunen.

Naturressurser

Naturen er rik på vilt, fisk og bær, og har en meget interessant og verdifull geologi. I kommunen finnes bergarter og naturstein som er høyt etterspurt som pynte- og fasadestein, og Biedjovággi gruver var lenge en av Nord-Europas største gullgruver.

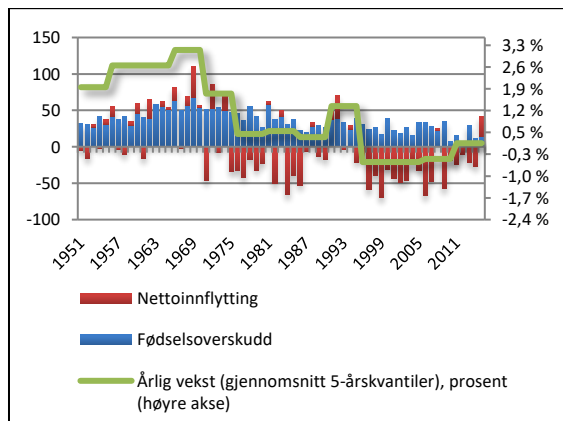
Nedgang i folketallet

Figur 3. Folketallsutvikling 1951-2017. Kilde: SSB

Fram til årtusenskiftet har Kautokeino kommune opplevd en jevn stigning i folketallet. Etter dette har det vært en svak nedgang, ligger nå på om lag 3000 (2938 pr. 01.01.17). Fødselsoverskuddet har i hele perioden (fra 1951) vært positive og i snitt 35, men siste tiårsperiode har det vært år med fødselsoverskudd under 10.

Befolkningsnedgangen fra toppåret 1997 skyldes i hovedsak at flere flytter fra enn til kommunen. De negative flyttetallene representerer derfor en stor utfordring i årene som kommer. Det er viktig å spørre seg om hvorfor flytter folk fra Kautokeino, og hvorfor ikke flere flytter tilbake?

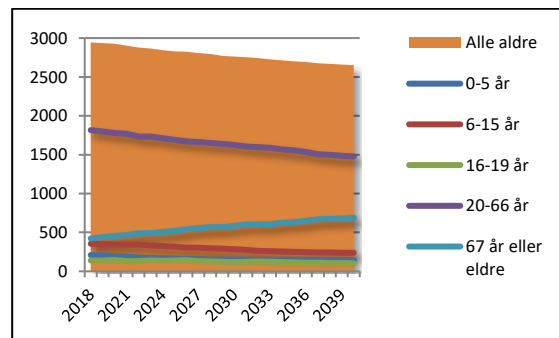

Figur 4. Befolkningsvekst 1951-2015. Kilde SSB

Flere eldre, færre yngre

Basert på Statistisk sentralbyrås (SSBs) forutsetninger i framskrivingsalternativ

«MMMM» (middels nasjonal vekst), ser folketallet ut til å fortsette å synke, dersom det ikke gjøres grep som får utviklingen til å snu. Vi ser også at antall eldre øker, mens det blir færre yngre i kommunen – i likhet med trender i landet for øvrig.

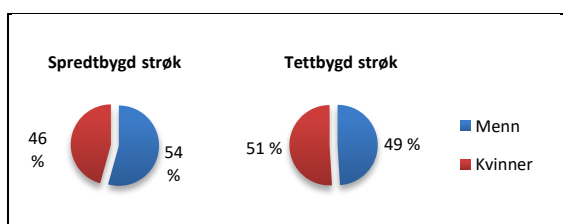

Figur 5. Framskrevet folkemengde, hovedalternativet (MMMM). Kilde: SSB

Befolkningen sentraliseres

Hovedvekten av befolkningen er bosatt i de sentrale grunnkretsene i Márkan, samt i bygder som Máze, Avži og Láhpoluopall. 49 % av kommunens innbyggere bor i tettbygd strøk, i all hovedsak Márkan (1400).

Det viser seg videre å være en overvekt av kvinner i tettbygd strøk, og en relativt stor overvekt av menn i spredtbygd strøk. Når det gjelder kvinneandelen i fertil alder (20-39 år), ligger Kautokeino kommune over Finnmarks-gjennomsnittet med 93 kvinner pr 100 menn.

Figur 6. Folkemengde etter spredtbygd/tettbygd strøk og kjønn. Kilde: SSB

Visjon

Kautokeino – Veiviseren i Sápmi

Visjonen er et bilde på en ønsket, framtidig situasjon. Den skal virke samlende og motiverende for politikere, administrasjon, innbyggere, næringsaktører og andre i lokalsamfunnet. Visjonen utdypes og konkretiseres gjennom planens hovedmål, delmål og retningslinjer.

Kautokeino er og skal være en foregangskommune i Sápmi. Visjonen uttrykker vilje og ønske om en fortsatt positiv utvikling i kommunen, samtidig som en er klar over at mange faktorer spiller inn og må henge sammen for at dette skal skje. En positiv utvikling fordrer samarbeid på kryss og tvers av sektorer, bransjer og politikkområder

Hovedmål

Med utgangspunkt i visjonen er følgende hovedmål for samfunnsdelen og lokalsamfunnsutviklingen formulert:

Kautokeino skal være et attraktivt samisk samfunn, både for innbyggere og næringsliv

Hovedmålet peker på den samiske kulturen som en viktig bærebjelke og berikelse for

kommunen. Innbyggere og samfunnsliv bærer også med seg elementer fra både norsk og samisk kultur. Det er viktig at disse kulturene får virke side ved side slik at samfunnet får det beste fra begge, og derved utnytter et potensial som kan gi positive ringvirkninger. Gjennom samhandling og felles, målrettet innsats bygd på glød, glede og begeistring, skal Kautokeinosamfunnet videreutvikles og framstå som attraktivt, både som bosted og arena for bedriftsetableringer.

Satsingsområder

1. Areal og miljø
2. Barnehage, skole og utdanning
3. Helse og velferd
4. Kultur og fritid
5. Næringsutvikling og verdiskaping
6. Kommuneorganisasjonen

Kommuneplanens samfunnsdel peker på seks samfunnsområder det skal fokuseres spesielt

på i kommende planperiode. Disse vurderes å favne over både de nasjonale og regionale forventningene, samtidig som de bidrar til å ivareta lokalbefolkningens interesser – slik disse har kommet til uttrykk i skriftlige innspill, folkemøter, møter med særinteresser (næringsliv, lag/foreninger m.fl.), politiske vedtak mm.

Innenfor hvert av satsingsområdene gjøres i det følgende rede for status og langsiktige utfordringer. Deretter konkretiseres delmål (for lokalsamfunnet) og retningslinjer (for kommunens organisasjon).

1 Areal, miljø og bolyst

Status og utfordringer

Samiske vs. norske planleggingsidealer

Norske utbyggingsidealer som funksjonsdeling og fortetting står ofte i kontrast til tradisjonelle samiske bosettinger, som gjerne har vært preget av spredt utbygging med god plass og sambruk mellom bolig, næring og lager. I nye utbyggingsplaner blir det derfor viktig å samordne nasjonale miljømål med hensynet til sikring av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Knapphet på boliger

Det er etterspørsel etter boliger i Kautokeino, både permanente boliger, byggeklare tomter og utleieenheter for studenter og andre. Dette bidrar til å presse prisene opp. Å kunne tilby nok og varierte boliger blir derfor en viktig utfordring for lokalsamfunnet i årene framover.

Márkan – Kautokeino kirkested og sentrum

Kommunens største tettsteder er Márkan og Máze. Handel og service i Márkan ligger spredt langs Rv 93, hvor avstanden mellom ytterpunktene er ca. 2 km. I planprosessen har det framkommet ønske om et mer definert og konsentrert sentrumsområde, eventuelt tilrettelagt med gågate og fasiliteter/arealer for tradisjonell markedshandel.

Kommunikasjoner og teknisk infrastruktur

Rv 93 løper gjennom kommunen og Márkan, og byr på noen trafiksikkerhetsmessige utfordringer. Det er etterspørsel i befolkningen etter flere gang- og sykkelveier, bedre kollektivtilbud og generell oppgradering av veinettet. Det er videre et lokalt ønske om å

etablere lufthavn i Kautokeino, samt bygge ut gode internettforbindelser i hele kommunen.

Store deler av vei-, vann- og avløpsnettet er av eldre dato, og krever oppgradering. Det spredte utbyggingsmønsteret gjør det imidlertid krevende å renovere og dyrt å drifte.

Natur og nærmiljø

Uansett hvor man bor, er det er kort vei til natur og unike friluftsopplevelser som jakt, fiske og annen høsting og bruk av naturen. Kommunen huser Øvre Anárjohka nasjonalpark og grenser til Reisa nasjonalpark.

Aktivt friluftsliv og bruk av utmarka skaper stort behov for lagring av utstyr, kjøretøy, redskaper med mer i de bebygde omgivelsene. Noen opplever dette som uproblematisk og trivselsskapende. Andre gir uttrykk for at det er behov for opprydding og andre estetikk- og bomiljøtiltak.

Samfunnssikkerhet

Kommunen har egen ROS-analyse som revideres jevnlig. Denne forutsettes lagt til grunn for beredskapsplaner og andre relevante planer i kommunen.

Figur 7. Márkan. Foto: S. Skålnes

Mål og retningslinjer

Alle er retningslinjer for Kautokeino kommunes organisasjon.

Mål 1.1: Folketallet i kommunen – økt fokus på bolyst

- a) **Tilflytting:** Kommunen vil arbeide for at flere flytter til, og færre flytter fra Kautokeino.
- b) Det igangsettes tiltak for å øke bolyst og kartlegge befolkningens ønsker for å bli og etablere seg i kommunen
- c) **Folketall:** Det skal dimensjoneres for et lokalsamfunn på minimum 3000 innbyggere i planperioden fram mot 2025.

Mål 1.2: Forvaltning av arealer, natur og miljø bidrar til å fremme samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv - og er i tråd med nasjonale miljømål

- a) **Reindrift:** Kommunen skal bidra til å sikre naturgrunnlaget for reindriftnæringen i Kautokeino.
- b) **Landbruk:** Produktive jord- og skogbruksarealer skal skjermes mot nedbygging. Kommunen skal videre arbeide for å opprettholde den landbruksdrift som ennå finnes, samt bidra til at flere rekrutteres inn i næringen.
- c) **Verneinteresser:** Hensynet til ulike verneverdier og naturens mangfold skal ivaretas i størst mulig grad.
- d) **Utbyggingsstrategi:** Utbyggingsområder skal lokaliseres og planlegges slik at de bidrar til:
 - 1. Levende bygder i kommunen.
 - 2. Effektiv utnytting av eksisterende teknisk og sosial infrastruktur.
 - 3. Muligheter for å gå eller sykle trygt mellom daglige gjøremål, - eventuelt reise kollektivt.
- e) **Boligmarkedet:** Kommunen skal sammen med offentlige og private aktører bidra til at det er lett å skaffe seg bolig i Kautokeino, både eneboliger, leiligheter av ulik størrelse samt byggeklare tomter.

- f) **Kommunale boliger:** Kommunen skal ha et variert tilbud av utleieboliger til rådighet, både mht vanskeligstilte på boligmarkedet og i rekrutteringssammenheng.
- g) **Næringsarealer:** Kommunen skal sammen med offentlige og private aktører bidra til at det er god tilgang på lokaler og arealer til næringsvirksomhet.
- h) **Fritidsbebyggelse:** Kommunen vil prioritere etablering av åpne hytter og gammer, samt etablering av caravanoppstillingsplasser, foran etablering av private fritidshytter/felt.
- i) **Motorferdsel i utmark:** Kommunen skal ha en fleksibel og lokalt tilpasset dispensasjonspraksis mht motorferdsel i utmark, og ta hensyn til tradisjonell bruk av traseer.
- j) **Samfunnssikkerhet:** Kommunen skal ivareta samfunnssikkerhet og beredskap, og forebygge uønskede hendelser som kan utgjøre fare eller risiko for befolkningen. Overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse skal ligge til grunn for tiltak som iverksettes.
- k) **Universell utforming:** Ved alle nye planer og tiltak skal prinsippene om universell utforming og tilgjengelighet for alle tilstrebes.

Mål 1.3: Márkan er et attraktivt, kompakt og levende kommunesenter, med tydelig samisk identitet

- a) **Et vennlig sted:** Kommunen vil være en pådriver for at alle relevante aktører tar et ansvar for å gjøre Márkan til et attraktivt og hyggelig sted å komme til, både for innbyggere og tilreisende.
- b) **Samisk identitet:** Kautokeino og Márkan skal styrke og videreutvikle sin samiske identitet, blant annet gjennom arealdisponering, arkitektur/byggeskikk, skilting med mer.

- c) **Uterom:** Kommunen skal være pådriver til at det blir etablert gode utomhusarealer i Márkan, med felles møteplass/torg samt arealer tilrettelagt for tradisjonel, samisk markedsvirksomhet. Arealene skal være universelt utformet.
- d) **Handels- og servicetilbud:** Kommunen ønsker et bredere utvalg av varer og tjenester i Márkan, og vil bidra til å finne gode løsninger for dette sammen med lokalt næringsliv, offentlige myndigheter og befolkningen forøvrig.
- e) **Kjøpesenterstrategi:** Kjøpesentre som inneholder detaljhandel (dagligvarer, klær o.l.) skal lokaliseres sentralt i Márkan.

Mål 1.4 Kautokeino har fokus på energiøkonomisering og miljø

- a) **Miljøvennlig energi - generelt:** I alle nye reguleringsplaner og byggeprosjekter skal miljøvennlig energiforsyning vurderes etablert.
- b) **Miljøvennlig energi - kommunale bygg:** Det skal tilrettelegges for bruk av fornybar varme/energi i kommunale bygg, herunder iverksetting av ENØK-tiltak.
- c) **Miljøbevissthet i befolkningen:** Kommunen vil arbeide for å øke befolkningens og næringslivets holdninger, kunnskap, og ferdigheter knyttet til energi og miljø.

2 Barnehage, skole og utdanning

Status og utfordringer

Generelt

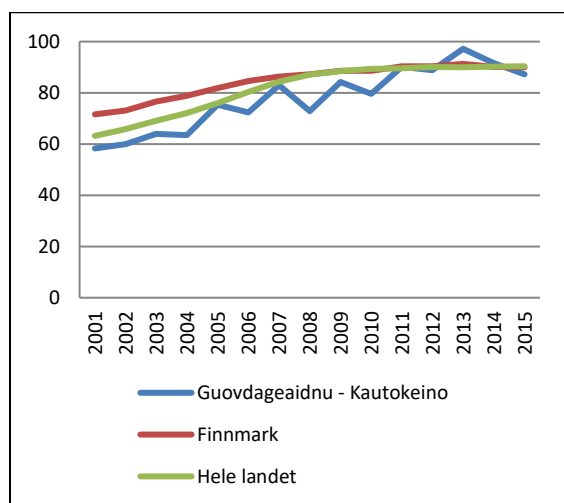
I barnehager, skole og SFO er det behov for å fokusere mer på samisk språk, tradisjoner og kultur. Videre rapporteres det fra skoler og barnehager om behov for økt satsing på fysisk aktivitet og sunt kosthold.

Figur 8. Márkan. Foto: S. V. Andersen

Barnehage

Kautokeino har 5 barnehager. Barnehagedekningen ligger noe under gjennomsnittet for landet og fylket, men alle som har rett til plass, får det. Barnehagedriften i kommunen er kostbar, og det bør sees på løsninger som gjør det mulig å opprettholde tilfredsstillende kvalitet innenfor mer kostnadseffektive rammer.

Figur 9. Andel barn 1-5 år med barnehageplass. Kilde: SSB/Kostra

Skole og SFO

Færre elever, men mangel på SFO-plasser

Det er for tiden tre skoler i kommunen: Máze skole, Kautokeino barneskole og Kautokeino ungdomsskole. De nærmeste årene ligger det an til reduksjon i elevtallet ved samtlige skoler. Omorganisering av oppvekstsektoren har vært vurdert. Leirskoletilbud mangler, og vurderes etablert.

Trivsel, men resursutfordringer

Andel elever med spesielle behov øker, spesielt gjelder dette gutter. Kautokeino-skolen skårer imidlertid bra på trivselsundersøkelser, og det rapporteres få tilfeller av mobbing. Om lag 90 % av elevene i skolen er samiskspråklige, men det er utfordrende å rekruttere lærere både i samisk og norsk. Spesielt er det mangel på mannlige lærere. Skolene har videre behov for flere læremidler på samisk, samt løpende oppgradering av dataparken. Det jobbes også med å forebygge frafall i skolen.

Renoveringsbehov

Ved Kautokeino-skolene er det behov for både inn- og utvendig renovering av bygningsmassen.

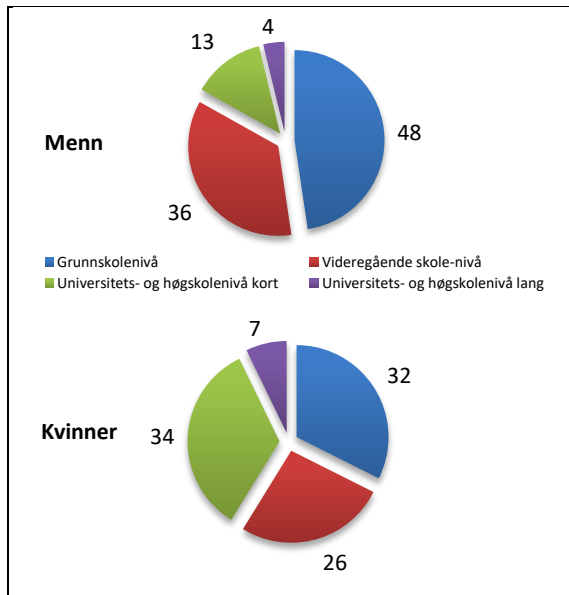
Utdanning

Bredt utdanningstilbud

I Kautokeino tilbys både videregående opplæring og utdanning på høghskolenivå, og academia er stort og godt. Samisk videregående skole og reindriftsskole har 150 elevplasser. Antall studenter på Sámi allaskuvla er ca. 150.

Kautokeino-kvinnene tar utdanning

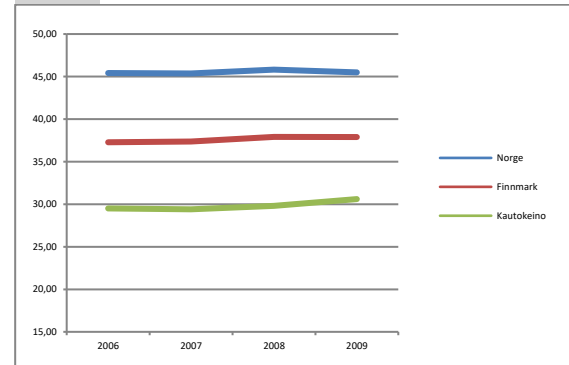
Andel kvinner med høyere utdanning er høyere enn gjennomsnittet for landet og fylket. Situasjonen er dessverre motsatt for menn. Begge kjønn sett under ett, er det likevel flere med høyere utdanning i Kautokeino sammenlignet med landet forøvrig.

Figur 10. Utdanningsnivå i Kautokeino etter kjønn og høyeste fullførte utdanning, prosent av personer 16 år og over (2015). Kilde: SSB

Fullført videregående skole (%)

Kilde: SSB

Mål og retningslinjer

Mål 2.1: I Kautokeino er det full barnehagedekning

- a) **Barnehagedekning:** Kommunen skal fortsatt opprettholde full barnehagedekning.
- b) **Samisk kultur:** Barnehagene skal fortsatt ha stort fokus på samisk språk, identitet og kultur.
- c) **Kvalitet og rasjonell drift:** Kommunen skal jobbe videre med tiltak for å sikre god kvalitet og videreutvikling innenfor kostnadseffektive rammer.
- d) **Helse og trivsel:** Barnehagene skal bidra til å forebygge mobbing, etablere gode kostholdsvaner og fremme fysisk aktivitet.

Mål 2.2 Grunnskolene i Kautokeino ligger på - eller over - landsgjennomsnittet når det gjelder helse, trivsel og læring

- a) **SFO-dekning:** Kommunen skal legge til rette for at alle som ønsker, og har behov for SFO-plass får det.
- b) **Samisk kultur:** Grunnskolene m/SFO skal fortsatt ha stort fokus på samisk språk, identitet og kultur.
- c) **Kvalitet og rasjonell drift:** Kommunen skal jobbe videre med tiltak for å sikre god kvalitet og videreutvikling innenfor kostnadseffektive rammer.
- d) **Utstyr:** Kommunen skal bidra til å sikre skolene oppdatert utstyr og gode læremidler på barnas morsmål
- e) **Skole/hjem-samarbeid:** Kommunen skal være en pådriver for godt skole-/hjemssamarbeid, og for at flere foresatte engasjerer seg aktivt i elevenes skolehverdag.

- f) **Motivasjon for utdanning:** Elever skal motiveres for å fullføre grunnskole og videregående opplæring. Spesiell innsats skal rettes mot guttene, bla med bakgrunn i resultatene fra prosjektet "Gutter i Finnmark".
- g) **Helse og trivsel:** Skolene skal ha fokus på:
 - 1. Trivselsskapende tiltak
 - 2. Forebygging av mobbing og hærverk
 - 3. Sunt kosthold og fysisk aktivitet
 - 4. Gjensidig respekt mellom lærere og elever, og mellom medelever

Mål 2.3: Alle unge tar utdanning, enten på videregående nivå, eller på høgskole-/universitetsnivå.

- a) **Utdanningstilbud:** Kommunen skal ha et nært samarbeid med utdanningsinstitusjonene for å sikre et variert utdanningstilbud som møter behovene både i offentlig sektor og lokalt næringsliv.
- b) **Høyere utdanning:** Motivere flere unge til å ta høyere utdanning - spesielt gutter.
- c) **Boliger:** Arbeide for å dekke boligbehovet til studenter og lærere.

Mål 2.4 Kautokeino er et sterkt, samisk utdanningscenter

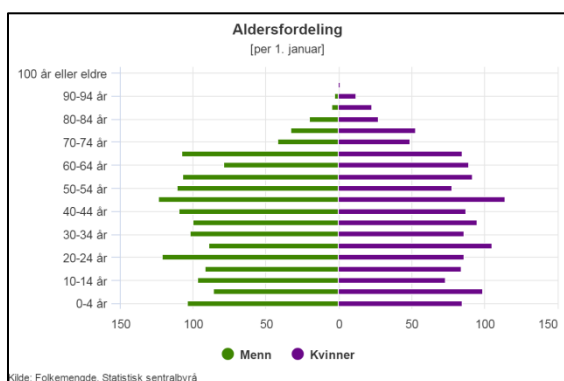
- a) **Knutepunkt:** Arbeide for at Kautokeino blir et knutepunkt for utdanning i Sápmi
- b) **Utdanningstilbud:** Arbeide for utdanningstilbud som bidrar til å styrke samisk språk, kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, herunder innenfor eksempelvis reindriftsfaget, utmarksnæringer, duodji, samisk klesdesign o.l.

3 Helse og velferd

Status og utfordringer

Helseforskjeller og kjønn

Store forskjeller i utdanning og inntekt kan indikere at det er store sosiale helseforskjeller i befolkningen. I Kautokeino er det som nevnt kvinner som har høyest utdanning og lønn, og det er derfor grunn til å rette spesiell oppmerksomhet mot menns helse og velferd.

Figur 11. Befolkningspyramide Kautokeino (2016). Kilde: SSB

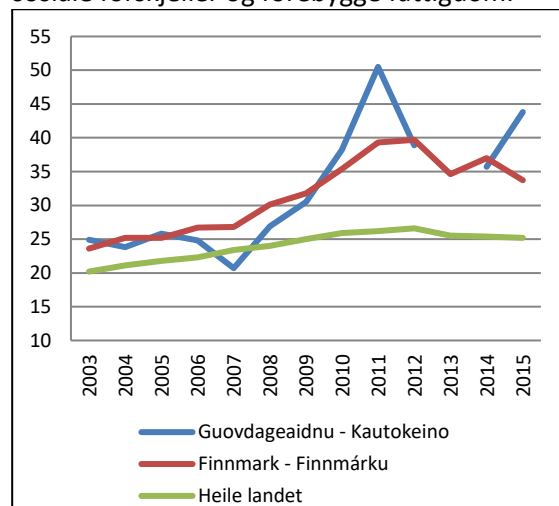
Uførhet og arbeidsledighet

Andel uføretrygdte under 45 år er høyere i Kautokeino enn i landet forøvrig. Det samme gjelder arbeidsledigheten, hvor det er ledigheten blant menn som trekker opp. Blant arbeidsledige er det mange med liten/ingen utdanning, hvilket gjør det vanskelig å konkurrere i arbeidsmarkedet.

Økonomi og levekår

Kautokeino har lav gjennomsnittsinntekt målt mot landsgjennomsnittet. Dersom personer blir stående utenfor arbeid og andre viktige arenaer over tid, øker dette faren for sosiale forskjeller. Dette kan ha store omkostninger for den enkelte og for samfunnet. Det er særlig grunn til bekymring når det gjelder barn og unge, enslige og barnefamilier. Arbeid er en kilde til inntekt, økonomisk trygghet, selvrespekt og selvrealisering. Kautokeino kommune må arbeide for å skape høy

sysselsetting som bidrar til å sikre velferdskommunen, utjevne økonomiske og sosiale forskjeller og forebygge fattigdom.

Figur 12. Barn med barnevernstiltak pr. 1000 barn. Kilde: SSB

Familien stiller opp/trender

Færre personer bruker legemidler mot psykiske lidelser, sammenlignet med landet forøvrig. Dette kan ha sammenheng med tradisjonell samisk kultur, hvor familien utgjør et viktig nettverk. I forhold til hjerte- og karsykdommer ligger kommunen på landsgjennom-snittet, mens utbredelsen av type 2-diabetes ser ut til å være høyere enn landsgjennomsnittet.

Langt til sykehus

Veien til sykehus er lang, spesielt vinterstid med værmessige utfordringer. Det kan iht. overordnet ROS-analyse være en utfordring å få nok kvalifisert personell tidsnok på plass ved eksempelvis storulykker, og avstanden gir befolkningen lang reise til sykehus.

Rekrutteringsutfordringer

Kautokeino har meget god legedekning, også av samisktalende personell. Denne statusen kan være sårbar, og stabiliseringstiltak er derfor viktig her. Det fryktes også at samhandlingsreformen kan komme til å skjerpe konkurransen om relevant arbeidskraft lokalt. Det er overvekt av kvinner i helsesektoren, og derfor blir det en viktig utfordring framover å rekruttere flere menn inn i helse- og omsorgsyrkene.

Omsorgsboliger

Det er mangel på omsorgsboliger, både med og uten bemanning. Det er også behov for utbedringer i eksisterende boliger.

Samhandlingsreformen

Kautokeino kommune er den største same-/reindriftskommunen i Norden, men har lite tilstedeværelse av spesialister. Dette gjør at befolkningen ofte må reise ut av kommunen for å få behandling av spesialisthelsetjenesten. Kautokeino kommune ser derfor behov for at det etableres nødvendige

spesialisthelsetjenester i kommunen, og at pasienter som må reise ut av kommunen for sykehustjenester skal ha kortest mulig vei.

Styrking av primærhelsetjenesten er et viktig satsingsområde for samhandlingsreformen. Det vil i fremtiden være både en klarere pasientrolle og en ny fremtidig kommunerolle. Kommunen må møte disse utfordringene med nødvendig kompetanse. Kautokeino ønsker å være med på kompetanseoppbygging og kompetansespredning gjennom FoU-virksomhet, og ønsker derfor samarbeid med FoU-virksomheter /forskningsinstitusjoner.

Figur 13. Forventet levealder for nyfødte i fylket. Kilde: SSB

Mål og retningslinjer

Alle mål er retningslinjer for Kautokeino kommunes organisasjon.

Mål 3.1: Kommunen har god dekning av kvalifisert, samisktalende helsepersonell – av begge kjønn.

- a) **Motivere gutter og menn:** Motivere flere gutter til å velge utdanningsløp innenfor helsesektoren.
- b) **Rekruttering:** Drive aktivt og langsiktig rekrutteringsarbeid for å sikre at flere samisktalende med etterspurt kompetanse ønsker å bli i, eller flytte til Kautokeino.
- c) **Kompetanseheving og karriereutvikling:** Gi medarbeidere muligheter til nødvendig kompetanseheving og karriereutvikling, herunder innenfor samisk språk og kultur.
- d) **Samarbeid:** Ta initiativ til samarbeid med Samisk høgskole og Universitetet i Tromsø om profesjonsutdanning innen helsefag.

Mål 3.2: Innbyggerne i Kautokeino har gode levekår, høy trivsel og god helse.

- a) **Folkehelse i plan:** Folkehelseperspektivet skal ligge til grunn i alle relevante planer som kommunen utarbeider, både overordnede planer, virksomhetsplaner, tiltaksplaner mm.
- b) **Helsetjenester:** Kommunen skal tilby helsetjenester tilpasset brukernes behov og iht særlovgivning
- c) **Koordinert innsats:** Kommunen skal ha spesielt fokus på barn og unges helse og

oppvekstsvilkår, og bidra til at ulike instanser som jobber med barn samarbeider for å hindre mobbing, rus, vold og overgrep.

Mål 3.3: Innbyggerne har god tilgang på helsetjenester

- a) **Reisetid til sykehus:** Kommunen vil arbeide for at det er kortest mulig reisetid til sykehustjenester.
- b) **Lokalt helsetilbud:** Kommunen vil arbeide for at kommunens innbyggere har et lokalt helsetilbud av høy kvalitet og nødvendig bredde.

Mål 3.4: Kommunen har gode omsorgstjenester

- a) **Omsorgstjenester:** Personer med hjelpebehov og deres pårørende skal oppleve forutsigbarhet og trygghet i møte med tjenesteapparatet. Tjenestetilbudet skal være preget av kontinuitet og samhandling mellom ulike tjenesteytere.
- b) **Omsorgstjenester i hjemmet:** Kommunen vil legge til rette for at de som ønsker å bo hjemme får gjøre dette lengst mulig.

4 Kultur og fritid

Status og utfordringer

Samisk språk og identitet ihøysetet

Samisk språk og kultur har alltid stått sterkt i Kautokeino, og kommunen ønsker å styrke og videreutvikle dette perspektivet ytterligere. Samisk duodji er levende, noe som bl.a. videreutviklingen av koftedesignen er et uttrykk for. I planprosessen har mange trukket fram det rolige, stressfrie livet i Kautokeino, og en generell, samisk grunnholdning om at «*Gal dat manná bures*» – «*Det går bra til slutt*».

Sterke slektsbånd

Det er sterke slektsbånd i bygda. Folk er flinke til å ta vare på familien sin, og til å stille opp for hverandre i både glede og sorg. Mange nasjonaliteter er representert i bygda, og det blir derfor viktig framover å *fortsett* sikre god mottakelse og integrering av innflyttere.

Gode arrangører

Folk i Kautokeino er gode på store arrangementer, for eksempel familie-sammenkomster som bryllup og konfirmasjon, men også større offentlige arrangementer som eksempelvis påskefestivalen, Sami Grand Prix m.m. I kommunen mangler det imidlertid en del samfunnssosial infrastruktur til å støtte opp om de mange kulturelle arrangementer og initiativ. Blant annet mangler samfunnshus og «bryllupslokale», kinofasiliteter, ungdoms-hus, folkebad m.m.

Mange lag og foreninger

I kommunen er det et mangfoldig og aktivt lag- og foreningsliv, herunder bygdelag, idrettslag og andre foreninger knyttet til kultur og fritid. Kommunen har registrert om lag 80 ulike lag og foreninger.

Sterkt teater- og filmmiljø

I kommunen er det et sterkt teater og filmmiljø, med bl.a. Beaivváš Sámi Našunálateáhter og Samisk filmsenter.

Kirkelige tradisjoner

I kommunen er det også sterke kirkelige tradisjoner, spesielt i forbindelse med høytider og viktige familiebegivenheter som dåp, konfirmasjoner og brylluper. Det finnes også en rekke frikirkelige trossamfunn i bygda.

Figur 14. Bryllup i Kautokeino kirke. Foto: P. Norvoll

Kommunens kulturarbeid

Kommunen tilbyr kulturskole og bibliotektenester, herunder bokbuss. Videre driver kommunen RDM Riddu Duottar Museum/Guovdageainnu Gilišilju, samt ulike tiltak og anlegg innen idrett. Kommunen driver også et aktivitetstilbud for eldre i regi av Kautokeino arbeidssenter. En egen ungdomskoordinator jobber spesifikt for ungdommer og deres interesser. Kommunen gir ellers økonomisk støtte til lag og foreninger og ulike kulturelle formål.

Mål og retningslinjer

Alle mål er retningslinjer for Kautokeino kommunes organisasjon.

Mål 4.1: Samisk språk og kultur står sterkt i kommunen

- a) **Samisk foregangskommune:** Kautokeino kommune ønsker å være en foregangskommune når det gjelder satsing på samisk språk, kunst og kultur. Hensynet til samisk kultur skal vektlegges i alle tjenester og tiltak.
- b) **Støtte og bistand:** Ved søknader om støtte og bistand vil kommunen prioritere tiltak som på en særskilt måte bidrar til å fremme samisk språk, kultur og identitet.
- c) **Knutepunktsstatus:** Kommunen vil arbeide for at Kautokeino får knutepunktsstatus mht samiske festivaler.
- d) **Samarbeid:** Kommunen vil bidra til samarbeid mellom ulike kulturarrangører for å få gjennomført større kulturarrangementer.

Mål 4.2 Kautokeino er en internasjonal, samisk idrettsarena

- a) **Topp OG bredde:** Kommunen vil legge til rette for og prioritere både bredde- og toppidrett.
- b) **Idrettsanlegg:** Kommunen vil være en pådriver for å få etablert innendørs og utendørs idrettsarenaer som hoppbakke, skøyte- og ishockeyhall, skistadion og skiskytteranlegg, kunstgresshall, arena for reinkaprkjøring, sparking, hundekjøring mm. Idrettsanlegg bør samlokaliseres, og det bør tas sikte på flerbruk.
- c) **Helse, trygghet og trivsel:** Kommunen vil bidra til å skape enda større interesse og engasjement for idrett som helsefremmende, kriminalitetsforebyggende og trivselsskapende aktivitet.
- d) **Rusfritt:** På kommunens idrettsanlegg skal det på sikt kun tillates alkoholfrie arrangementer.

Mål 4.3: Kunst- og kulturlivet i Kautokeino har gode lokaler og arenaer

- a) **Samfunnshus:** Kommunen vil arbeide for å få realisert et samfunns-/flerbrukshus som imøtekommer behovet for familie- og kulturarrangementer – på tvers av generasjoner og interesser.
- b) **Teaterbygg:** Kommunen vil arbeide for realisering av et nytt, nasjonalt teaterbygg for Beaivváš Sámi Našunálateáhter i Kautokeino.

Mål 4.4: Barn og unge er aktive deltakere i kulturlivet

- a) **Kulturskoletilbud:** Kommunen ønsker å tilby barn og unge et variert kulturskoletilbud med høy kvalitet og god kapasitet.
- b) **Barn og unges engasjement:** Barn og unge skal motiveres til å utvikle og drifte egne kultur- og fritidstilbud.
- c) **Foresattes engasjement:** Kommunen vil arbeide for at enda flere – både foresatte og andre - engasjerer seg i barnas fritidsaktiviteter.

Mål 4.5: Kautokeino har mange aktive lag og foreninger som bidrar til bredde og kvalitet i kulturtilbudet

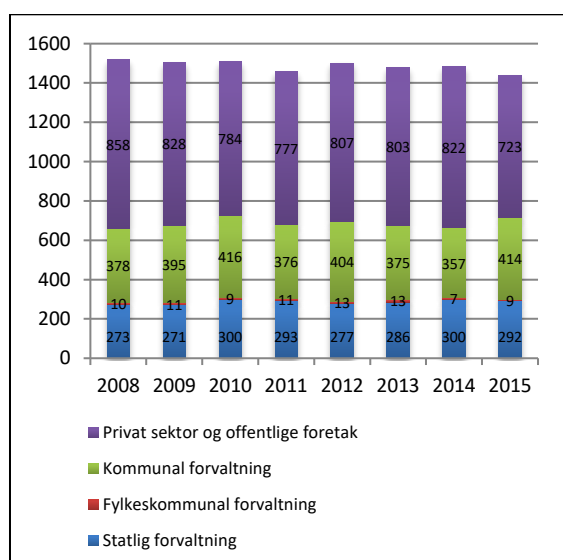
- a) **Dugnadsånd:** Kommunen vil medvirke til en sterk og levende dugnadsånd i lokale lag og foreninger.
- b) **Samarbeid:** Kommunen vil bidra til samarbeid mellom frivillige lag/foreninger og lokalt næringsliv, med sikte på å skape et godt kulturliv i kommunen.

5 Næringsliv og verdiskaping

Status og utfordringer

Sysselettingen generelt

Det er nedgang i sysselettingen innenfor primær-, sekundær- og tertiærnæringsene, og oppgang innenfor undervisning samt helse- og sosialtjenester. Sysselettingen i kommunen fordeler seg grovt sett på ulike sektorer med følgende fordeling:

Figur 15. Sysselettede etter sektor (2008-2015). Kilde: SSB

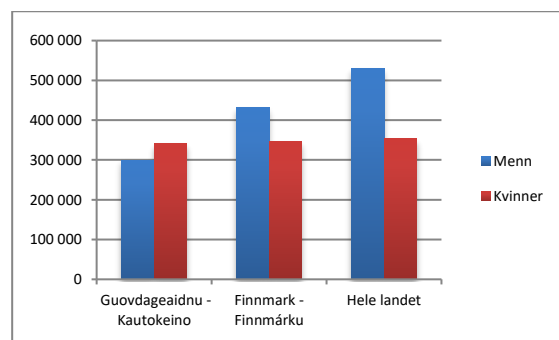
Reindrift og andre naturbaserte næringer

Mesteparten av arealet i kommunen er i bruk til reinbeite. Ny infrastruktur og andre naturbaserte næringer forutsetter imidlertid også tilgang på arealer. Blant annet gjelder dette ulike utmarksnæringer, landbruk, reiseliv, råstoffutvinning mm. Vellykket næringsutvikling setter derfor høye krav til dialog, samarbeid og avtaler.

Ingen nyrekruttering i landbruket

Det er 109 landbrukseiendommer i kommunen, med totalt 2844 daa jordbruksarealer i drift. Antall bruk i drift går ned, og det er liten nyrekruttering i næringen.

Årlig tas det ut 1250 m³ skog, mens potensialet vurderes å ligge opp mot fire ganger så mye.

Flest kvinner i arbeidsstyrken

I Kautokeino er det flere kvinner enn menn i arbeidsstyrken, i motsetning til gjennomsnittet for landet og fylket. Kvinnene i Kautokeino har dessuten høyere utdanning og tjener mer enn mennene i kommunen. Arbeidsledigheten er 2,5 % blant kvinner og 5,4 % blant menn (registrert helt ledige nov. 2016). Det er med andre ord viktig å ha fokus på kjønnsbalanse og likestilling i arbeidslivet.

Mange råvarer, men lite foredling

Kommunen har tilgang på mange rike naturressurser (reinkjøtt, vilt, ferskvannsfisk, bær og andre utmarks-produkter), men har få videreforedlingsbedrifter.

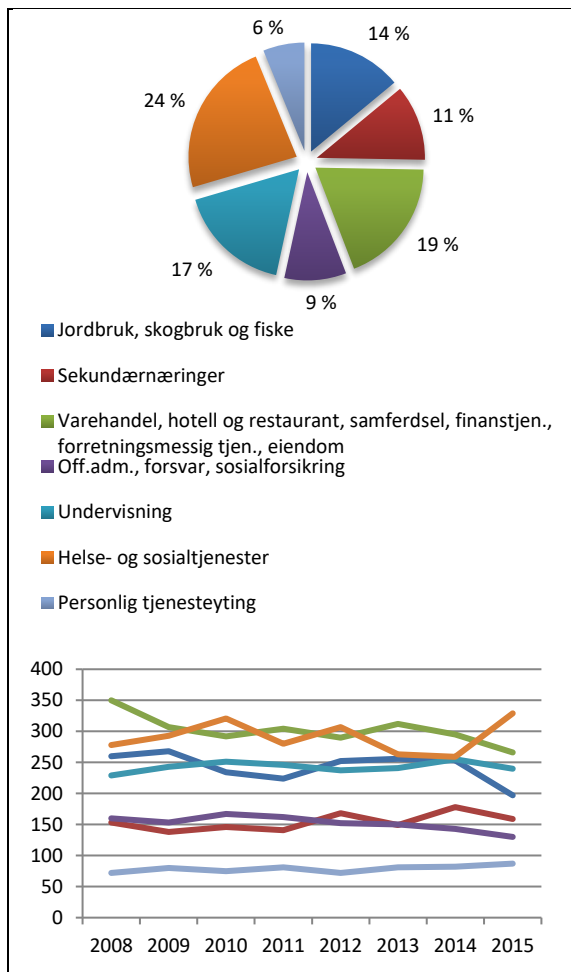
Mangel på kapital

For å kunne utvikle næringslivet, herunder starte flere foredlingsbedrifter, er det behov for tilgang på risikovillig kapital.

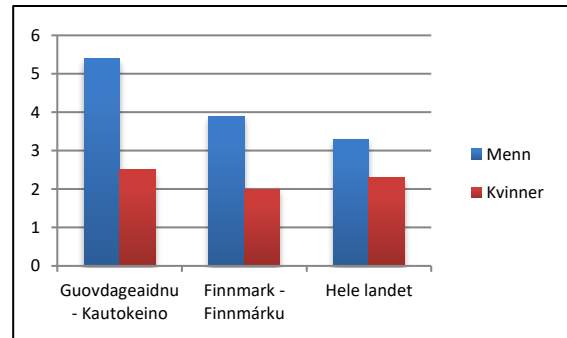
Potensial for ny næringsvirksomhet

Det antas at det ligger et potensial for ny næringsvirksomhet innenfor kultur/fritid, ulike nisjeprodukter og råstoffutvinning. Felles for disse tre er at de er relativt arbeidskrevende,

og at dagens befolkning er kvalifisert, eller lett kan la seg kvalifisere, til å utføre en god jobb.

Figur 16. Sysselsatte etter næring 2008-2015 (2015 i sektordiagram). Kilde: SSB

Figur 17. Arbeidsledighet, prosent (nov. 2016). Kilde: SSB

Mål og retningslinjer

Alle mål er retningslinjer for Kautokeino kommunes organisasjon.

Mål 5.1: Kautokeino er landets største reindriftskommune

- a) **Strategisk næringsarbeid:** Kommunen skal gjennom strategisk næringsutviklingsarbeid bidra til å sikre at reindriftsnæringen har nødvendige rammebetingelser.
- b) **Videreforedling:** Kommunen skal jobbe for at reinkjøtt kan videreforedles lokalt.
- c) **Sesongarbeid:** Kommunen skal jobbe for at det etableres arbeidsplasser som lar seg kombinere med reindriftens behov for sesongarbeidskraft.
- d) **Lokal kompetanseutvikling:** Kommunen vil være en pådriver for samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og lokalt næringsliv for å få etablert relevante studietilbud og lærlingeplasser lokalt.

Mål 5.2: Tradisjonelle næringer står sterkt i Kautokeino

- a) **Landbruk:** Kommunen skal arbeide for nyrekruttering i landbruket, og opprettholde et godt samarbeid med landbruksskolen i Tana.
- b) **Utmarksressurser og andre råvarer:** Kommunen skal legge til rette for tiltak som bidrar til lokal videreforedling av råvarer fra kommunen, herunder utmarksressurser.
- c) **Duodji:** Kommunen skal legge til rette for fortsatt produksjon og videreutvikling av duodji.
- d) **Lokal kompetanseutvikling:** Kommunen vil være en pådriver for samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og lokalt næringsliv for å få etablert relevante studietilbud og lærlingeplasser lokalt.

Mål 5.3: Næringslivet i Kautokeino er variert, utviklingsorientert og robust

- a) **Sysselsetting:** Kommunen skal jobbe for å øke sysselsettingsgraden, spesielt blant menn.
- b) **Næringsutvikling:** Kommunen skal drive strategisk næringsutviklingsarbeid, med fokus på følgende bransjer:
 - 1. Råstoffutvinning
 - 2. Kultur og reiseliv
 - 3. Eksklusive nisjeprodukter
 - 4. Offentlig sektor, herunder forskning og undervisning
- c) **Utvinning av naturressurser:** Utvinning av råstoff og andre naturressurser i Kautokeino skal eventuelt skje på kommunens egne premisser.
- d) **Risikovillig kapital:** Kommunen skal jobbe for at det er tilgang på risikovillig kapital i lokalsamfunnet
- e) **Internett-tilgang:** Kommunen skal være en pådriver for at alle bygder og tettsteder har god internettilgang.

Mål 5.4: Kautokeino er et attraktivt, helårlig reisemål, med regional, nasjonal og internasjonal appell

- a) **Samarbeid:** Kommunen skal være en pådriver for at aktuelle aktører samarbeider for å styrke og videreutvikle Kautokeino som reiselivsdestinasjon, herunder økt overnattingskapasitet
- b) **Opplevelsessenter i Máze:** Kommunen skal være pådriver for å få etablert et opplevelsessenter i Máze.

6 Kommuneorganisasjonen

Status og utfordringer

Om organisasjonen

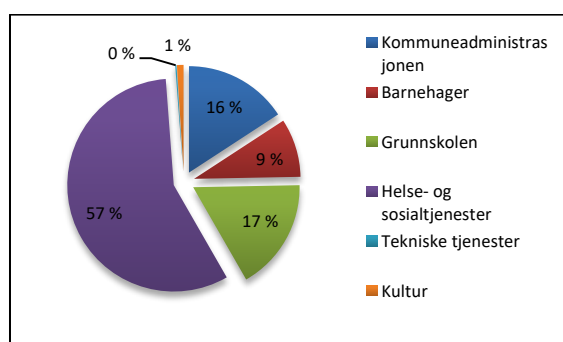
Kautokeino kommune sysselsetter om lag 313 årsverk og 417 personer. Organisasjonen består av 10 virksomheter i tillegg til Servicetorg/IKT og rådmannens stab.

Figur 18. Rådhuset. Foto: Ukjent

Tospråklig kommune

Kautokeino er en av få samiske forvaltningsområder i Norge. Alle som henvender seg til kommunen får mulighet til å kommunisere enten på samisk eller norsk. Tospråkligheten er viktig for kommunen å opprettholde.

Figur 19. Andel sysselsatte i kommunens tjenesteområder (2015). Kilde: SSB/KOSTRA

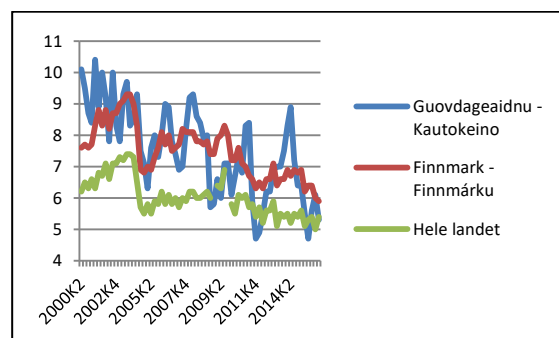
Rekrutteringsutfordringer

Kommunen har ledige stillinger på flere fagfelt, men til tross for stor arbeidsledighet i

kommunen, er det ofte problematisk å få heltidsstillinger besatt. Høye boligpriser og boligmangel gjør det utfordrende å rekruttere utenfra.

Høyt sykefravær

Kommunen har gjennom flere år hatt høyt sykefravær. Gjennom IA-arbeidet (Inkluderende Arbeidsliv) har kommunen fokusert på godt arbeidsmiljø og aktiv dialog mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Sykefraværet har hatt nedadgående trend siste 15 år, trolig pga. IA-satsingen, men er fortsatt for høyt. Korttidsfraværet er spesielt utfordrende. Kommunen holder fokus både på HMS og internkontroll.

Figur 20. Sykefraværspersent 2000-2016. Kilde: SSB/NAV

Skjev kjønnsfordeling

Menn er underrepresentert i ledende stillinger. Dette er ikke optimalt i et likestillingsperspektiv. Også på andre nivåer i organisasjonen er det mangel på menn, spesielt innenfor barnehage, skole og SFO, samt innenfor helse/omsorg.

Mål og retningslinjer

Alle mål er retningslinjer for Kautokeino kommunes organisasjon.

Mål 6.1: Kautokeino kommune er en foregangskommune mht. fremme av samisk språk og kultur

- a) **Tospråklig:** Alle som henvender seg til Kautokeino kommune skal møte kompetente medarbeidere som kan kommunisere på samisk og norsk.
- b) **Veiviser i Sápmi:** Kautokeino kommune skal være en modig, tydelig og innovativ «Veiviser i Sápmi».

Mål 6.2: Kautokeino kommune er en aktiv og forutsigbar pådriver i lokalsamfunnsutviklingen

- a) **Nye arbeidsplasser:** Kommunen skal gjennom sitt nettverk, sin kompetanse og myndighet bidra til å sikre og utvikle nye arbeidsplasser.
- b) **Tilflytting og bolyst:** Kommunen skal arbeide langsiktig og strategisk for å øke tilflytting og bolyst.
- c) **Inkluderende og gjestfritt samfunn:** Kommunen skal samarbeide med andre offentlige og private aktører for å styrke kommunens omdømme som inkluderende og gjestfritt samfunn.

Mål 6.3: Kautokeino kommune yter god service til innbyggere og næringsliv

- a) **Rettferdig og forutsigbar:** Kommunen skal oppleves som rettferdig og forutsigbar.

- b) **Muligheter for selvbetjening:** Digitale selvbetjeningsløsninger på hjemmesiden skal stadig utvikles og forbedres.
- c) **Brukerne er tilfreds:** Bidra til at brukerne er godt fornøyd med den informasjon og de tjenester de mottar fra Kautokeino kommune.
- d) **Endringsdyktig organisasjon:** Kommuneorganisasjonen skal være endringsdyktig slik at service og tjenester tilpasser seg endrede forutsetninger og behov.

Mål 6.4: Kautokeino kommune er en attraktiv arbeidsplass

- a) **Utviklingsmuligheter:** Bidra til å skape interessante arbeidsplasser med utviklingsmuligheter.
- b) **Høy medarbeidertilfredshet:** Bidra til at organisasjonen har høy medarbeidertilfredshet.
- c) **Helse og trivsel:** Tilrettelegge for et helsefremmende arbeidsmiljø, hvor fraværsprosenten er under landsgjennomsnittet, bla gjennom IA-satsingen.
- d) **Rekruttere og beholde:** Jobbe strategisk og langsiktig for å rekruttere og beholde kvalifisert, samiskspråklig personell.
- e) **Likestilling:** Bidra til å sikre jevn kjønnsfordeling i alle ledd av organisasjonen.